

Warszawa, dnia 16 września 2009 r.

List Stowarzyszenia Architektów Polskich do UCZESTNIKÓW KONGRESU KULTURY POLSKIEJ

Szanowni Państwo,

Kondycja naszego przestrzennego otoczenia decyduje o standardzie i jakości życia człowieka. Ład przestrzenny, harmonia w środowisku; jakość krajobrazu, przestrzeni publicznej, architektury powinny być świadectwem poziomu kultury kraju należącego do cywilizacji europejskiej.

Może się wydawać, że do uzyskania oczekiwanego współczesnego standardu cywilizacyjnego wystarczyłoby spełnienie przez budynki, drogi, czy mosty podstawowych założeń technicznych i funkcjonalnych. Aby jednak mówić o architekturze - jednej ze sztuk, zanurzonej w kulturze, tworzącej i realizującej potrzeby duchowe człowieka, ale także spełniającej wymagania zrównoważonego rozwoju – należy wymagać znacznie więcej.

Troska o współ-tworzenie warunków rozwoju sztuki architektury powinna być oczywistym zobowiązaniem struktur władzy. Tworzenie zasad organizacji życia publicznego, na które władza ma wpływ, powinno obejmować wspieranie kultury przestrzeni. Oczekiwania wobec rządzących dotyczą udoskonalania legislacji, wprowadzania właściwego systemu edukacji i komunikacji społecznej, wspomaganie rozwoju zawodowego projektantów przestrzeni publicznej, krajobrazu – architektury rozumianej jako całość zbudowanego ręką ludzką środowiska życia. Osiąganie jakości to ochrona dziedzictwa - wartości istniejących, a jednocześnie promocja twórczości, budowanie wiedzy i powszechnej współodpowiedzialności za otoczenie.

Treści wystąpień kongresowych wskazują na celowość dobrych relacji całego społeczeństwa z twórcami. Powszechny udział w kulturze może zaistnieć dzięki zachęcaniu i właściwemu przygotowaniu do dialogu. Oczekiwana demokratyzacja musi również przewidywać coraz bardziej skuteczny, świadomy wpływ użytkowników na decyzje dotyczące wspólnej przestrzeni.

Środowisko architektów SARP podejmując debatę dotyczącą tych zagadnień zdefiniowało szereg działań potrzebnych do osiągnięcia wspomnianych celów. Są to między innymi:

1. Przyjęcie przez rząd RP kierunkowego dokumentu - polskiej polityki architektonicznej.

Ułatwi on spójne działania w dziedzinie porządkowania legislacji i codziennej praktyki dotyczącej szeroko pojmowanego środowiska, gdzie architektura jest istotną częścią kultury. Polityki architektoniczne przyjmowane są przez rządy krajów europejskich i prezentowane w ramach Europejskiego Forum Polityk Architektonicznych, szczególnie przy okazji kolejnych prezydencji. Uważamy, że polski dokument powinien zostać przyjęty przed objęciem przez nasz kraj prezydencji w Unii Europejskiej.

Projekt dokumentu: „POLSKA POLITYKA ARCHITEKTONICZNA; polityka jakości krajobrazu, przestrzeni publicznej, architektury” opracowany został z inicjatywy SARP, Polskiej Rady Architektury, z udziałem Towarzystwa Urbanistów Polskich, Krajowej Izby Architektów RP, Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków, pod patronatem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy zainteresowaniu Ministerstwa Infrastruktury. Stanowi podstawę opracowania dokumentu, który jako przyjęty przez rząd RP będzie podstawą szerokiej debaty na temat koniecznego tworzenia w Polsce spójnej legislacji dotyczącej architektury. O potrzebie uporządkowania spraw świadczą inicjatywy środowisk profesjonalnych - Polska Polityka Miejska, Karta Przestrzeni Publicznej, Strategia Zrównoważonego Budownictwa i proponowana Ustawa o Architekturze.

2. Ustanowienie Polskiego Instytutu Architektury, tworzenie Centrum Architektury, regionalnych Centrów i Rad Architektury.

Instytuty specjalnie dedykowane architekturze istnieją w wielu krajach rozwiniętych, które problematykę jakości środowiska zbudowanego uznają za ważną. Taka instytucja powinna zostać utworzona zatem i w Polsce. Główny cel – misja działalności proponowanego Polskiego Instytutu Architektury to nadawanie sprawom polskiej architektury właściwej rangi. Istotą pracy jest budowanie merytorycznych podstaw i koordynacja realizacji elementów polskiej polityki architektonicznej. Proponowane zadania Polskiego Instytutu Architektury to:

- Systematyczna i kompleksowa dokumentacja rodzimej twórczości architektonicznej poprzez tworzenie profesjonalnych baz danych
- Wspieranie i prowadzenie badań naukowych dotyczących środowiska zbudowanego - architektury i dziedzin pokrewnych
- Udział w promocji polskiej architektury w kraju i za granicą
- Animowanie i wspieranie debaty publicznej (m.in. w mediach publicznych) oraz profesjonalnej krytyki architektonicznej
- Promocja kultury przestrzeni za pośrednictwem różnych działań i mediów (m.in. poprzez wspieranie działalności Centrów i Rad architektury)
- Popularyzacja wiedzy na temat architektury, urbanistyki, planowania przestrzennego, poprzez metody aktywizujące i bezpośrednie uczestnictwo
- Inicjowanie, wspieranie i koordynowanie działań z zakresu powszechnej edukacji architektonicznej
- Wspieranie działalności samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych ukierunkowanej na podnoszenie jakości środowiska zbudowanego i uwrażliwianie obywateli na wartości przestrzeni
- Wspieranie edukacji ustawicznej, doskonalenia zawodowego architektów i profesjonalistów dziedzin pokrewnych
- Budowanie sieci kontaktów wspomagającej „efekt synergii” - m.in. wśród organizacji zawodowych, organizacji pozarządowych, instytucji i ośrodków kultury, placówek naukowych i edukacyjnych

Głównym celem działania koordynowanych przez Polski Instytut Architektury Regionalnych Centrów i Rad Architektury jest zatem szeroka promocja architektury, teorii, krytyki i edukacji architektonicznej. Działalność związana z realizacją celów statutowych SARP, realizowana w Centrum Architektury w Warszawie może być łączona z inicjatywami w całej Polsce. Pomagać tu mogą już istniejące ośrodki i sieci.

3. Wdrożenie programu „Architektura+” dotyczącego powszechnej edukacji architektonicznej.

Celem Programu jest utworzenie systemu powszechnej edukacji architektonicznej przewidującego podjęcie skoordynowanych działań w dziedzinie uwrażliwienia społeczeństwa na jakość otoczenia przestrzennego. Działania te, prowadzone dotychczas w rozproszeniu i na niewielką skalę, powinny zostać trwale włączone w zakres zainteresowań instytucji i ośrodków kultury, we współpracy z władzami i placówkami edukacyjnymi. Podstawowe aktywności w ramach Programu to: gromadzenie, udostępnianie, aktywne przekazywanie wiedzy i doświadczeń w obszarze architektury oraz dziedzin pokrewnych, tworzenie sieci kontaktów krajowych i międzynarodowych, doradztwo i wspieranie inicjatyw rządowych, pozarządowych i samorządowych.

Jesteśmy przekonani, że wśród głównych wniosków z Kongresu Kultury Polskiej znajdują się postulaty środowiska architektów SARP. Naturalna potrzeba życia w harmonijnej, lepiej urządzonej przestrzeni powinna być nie tylko oczekiwaniem społecznym, ale zobowiązaniem wszystkich, którym na sercu leży godne życie mieszkańców naszego kraju.

Z poważaniem

Jerzy Grochulski
Prezes SARP

Dariusz Śmiechowski
Sekretarz Generalny SARP